

05 MAI 2008

JUSTISDEPARTEMENTET	
5 MAI 2008	
SAKSNR.:	200504909
AVD/KONT/BEH:	PIA / PIA-K IBF
DOK.NR. 89	ARKIVKODE: 415.3

Til: Justisdepartementet
Politiavdelingen
PB 8005 Dep
0030 Oslo
postmottak@jd.dep.no

Oslo, 2.mai 2008

Fra: Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo
v/generalsekretær Sturla Stålsett
Tollbugata 3
0152 Oslo

Høringsuttalelse fra Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo ad: Politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige

Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (heretter SKBO) takker for at vi får anledning til å gi vår uttalelse ad politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige.

Innledning

SKBO ser positivt på at det nå gjøres en helhetlig gjennomgang av krav om politiattester for personer som skal ha oppgaver overfor barn og unge, for å bidra til at: kravene i de ulike attestene skal henge logisk sammen, mindreåriges særskilte beskyttelsesbehov sikres best mulig samt at menneskers mulighet for rehabilitering og deltakelse i et åpent samfunn ivaretas på en god måte.

Denne høringsuttalelsen vil ta utgangspunkt i SKBOs erfaring fra arbeid med barn og unge med særskilt beskyttelsesbehov, men også erfaringer fra rehabiliteringsarbeid med mennesker hvis livserfaringer vil kunne fremkomme på politiattestene vi her tar stilling til omfanget av.

Vi har forsøkt å synliggjøre at det dreier seg om et skjæringspunkt mellom det ubetingede kravet på beskyttelse mindreårige har og derav hvor det må ha forrang/gå på bekostning av voksne menneskers mulighet for fullstendig rehabilitering etter endt soning av relevante straffebud. Det omhandler i alle tilfelle inngrep i menneskers personlige integritet og det er derav viktig at de begrensede politiattestene kun synliggjøre lovbrudd vi faktisk mener er direkte relevante og gjør personen uegnet til å ha oppgaver overfor mindreårige. Andre straffebud bør utelates i de begrensede attestene. Det må være mulig å trå feil i livet – gjøre opp for seg og deretter kunne gå videre med livet i sin helhet. Politiattestene vil uansett aldri kunne eller bør ikke erstatte det skjønne som alltid må inkluderes i en vurdering av hvorvidt ulike mennesker bør ha oppgaver tilknyttet mindreårige. Det er viktig at slike politiattester aldri blir soveputer som går på bekostning av mer helhetlige vurderinger av egnethet. Høringsuttalelsen omfatter både refleksjoner rundt overstående problemstilling og konkrete innspill til enkeltspørsmål i høringsnotatet.

Logisk samsvar mellom attestene – oppgavestyrte fokus

SKBO mener at det er oppgavens art som bør styre hvilken type politiattest det bør stilles krav om i de ulike tilfellene og hvor omfattende de begrensede politiattestene bør være. Eksempelvis mener vi at samme krav til politiattest bør gjelde for både barnehager og SFO, siden oppgavene overfor mindreårige her fremstår som relativt like. Likeså bør det trolig

stilles krav til likelydende uttømmende politiattest for fosterforeldre som for personer som søker godkjenning som adoptivforeldre, fordi det i begge tilfeller er snakk om omsorg for særskilt sårbare mindreårige i eget hjem døgnet rundt.

Frivillig sektor er i høringsnotatet særskilt behandlet. SKBO mener også her at det er oppgavens art som må styre hvilke krav til politiattest som bør foreligge mer enn om personen som skal utføre en oppgave knyttet til mindreårige er definert tilhørende frivillig sektor eller ikke. Eksempelvis er vår egen virksomhet FORUS leverandør av barnevernstjenester til det offentlige og må være underlagt de samme kravene om politiattest som andre leverandører av barnevernstjenester. Hensynet til beskyttelse av de mindreårige bør være det samme uavhengig av hvilken tjenesteleverandør de mindreårige blir underlagt. Det kan heller ikke være slik at eventuelle anmerkninger på politiattesten for en person i frivillig sektor ikke inneholder noen fastsatte konsekvenser mens tilsvarende anmerkninger i forhold til likelydende oppgaver andre steder automatisk ekskluderer vedkommende fra de samme oppgavene. Dette er viktig for å sikre en høy kvalitet og sikkerhet også innenfor frivillig sektor der vi befatter oss med oppgaver knyttet til mindreårige. I så henseende er det betenkelig at menigheter i Den norske kirke ikke har anledning til å kreve politiattest overfor sine frivillige medarbeidere som driver eksempelvis omfattende arbeid med barn og unge, gjennom søndagsskoler og konfirmantarbeid.

Høringsnotatet skisserer også mulige ulike konsekvenser ved anmerkninger i attestene i forhold til andre lovbrudd enn seksuelle overgrep, hvorav ett av forslagene er at det kan tilligge arbeidsgiver/oppdragsgiver å avgjøre arbeidsnekt eller ikke. SKBO er i mot dette, fordi vi mener at det er den mindreåriges behov for beskyttelse som må stå i fokus i alle tilfelle – ikke hvorvidt arbeidsgiver/oppdragsgiver vurderer anmerkningene ulikt. De opplysningene vi ikke automatisk tenker gjør personen uegnet for oppgaver knyttet til mindreårige bør vi i så fall heller ikke innhente opplysninger om ved begrensede politiattester. SKBO vurderer eksempelvis mindre narkotikaforbrytelser innunder kategorien vi ikke bør innhente opplysninger om, fordi vi ikke mener en narkotikadom/siktelse automatisk gjør personen uegnet til å inneha oppgaver overfor mindreårige.

Andre straffebud det er aktuelt å inkludere på begrenset politiattest

SKBO har valgt å kommentere de understående punkter vi enten mener det er uklart hva som ligger i høringsnotatets forslag eller at vi er uenige i forslaget. Vi mener hovedfokuset må innebære at man vil beskytte mindreårige fra å kunne eksponeres for personer man tenker kan stå i fare for å skade den mindreårige på bakgrunn av at personen tidligere er dømt for slik atferd i hovedsak overfor mindreårige.

8.2.4 Ytterligere seksualforbrytelser som etter gjeldende rett fremgår av noen, men ikke alle de aktuelle politiattestene – bør trolig fremgå

Her ser det ut til å fremsettes både forslag om at straffebud – ”bør trolig fremgå” i overskriften, mens det står at: ”Det er tvilsomt om straffebudet bør fremgå i de aktuelle politiattestene” for barnehage og skoleområdet som behandles under samme overskrift. Hva som egentlig ligger i høringsforslaget synes her uklart. SKBO mener også at Straffelovens § 203 (seksuell omgang eller handling med person under 18 år mot vederlag) sin synlighet i politiattestene bør sees i sammenheng med nylig vedtatt lov om forbud mot kjøp av seksuelle tjenester uavhengig av aldersperspektivet. Til nå er det ingen som er dømt for kjøp av sex av personer under 18 år, selv om mørketallene her trolig er betydelige.

Straffelovens § 204 a om barnepornografi er vi helt enige i at bør fremgå av politiattestene.

8.3 Dommer innen alvorlig volds- og ranskriminalitet kan bidra til å avdekke alvorlig manglende impuls kontroll, som vi så langt vi kan ikke bør utsette mindreårige for. Det synes derfor å være en fordel av dette fremgår på politiattestene. Dommer av mindre grov karakter, så som eksempelvis simpelt ran bør likevel trolig ikke fremgå slik SKBO vurderer det. Grunnen til dette er at konsekvensene av å bli dømt for et slikt lovbrudd ikke ville stå i forhold til alvorlighetsgraden i lovbruddet. Det er eksempelvis en del ungdommer som i en periode av livet er på kant med loven, men som klarer å komme på rett kjøll og som senere i livet likevel kan være godt egnet for å ha oppgaver overfor mindreårige. Det ville være helt urimelig om disse per se skulle være utelukket fra slikt arbeid på livstid.

8.4 Overtredelse av narkotikalovgivningen og (9) tidsbegrensninger og konsekvenser Hvorfor bruk og besittelse av narkotika ikke bør vises på begrenset politiattest – ei heller med tidsavgrensning (på to år).

SKBO mener at de straffebud som diskvalifiserer en person fra å ha oppgaver overfor mindreårige bør være av en så alvorlig karakter at vi mener det er utrygt/skadelig for mindreårige om de skulle bli eksponert for eventuell gjentakelse av lovbruddet. SKBO anser ikke det å en gang i livet ha brukt eller vært i besittelse av narkotika, for så og ha blitt dømt for det for automatisk diskvalifiserende av hensyn til å ha oppgaver overfor mindreårige.

Det ligger ikke i dette at en ruset/beruset person er egnet til å ha oppgaver overfor mindreårige, for det er de ikke. Det å inkludere dette straffebudet i de begrensede politiattestene vil imidlertid ramme både urettferdig og lite hensiktsmessig, fordi det er en så stor andel personer som ruser seg uten å bli dømt for det samtidig som de som blir dømt for dette får en urimelig vanskelig rehabiliteringsoppgave uten at det foreligger tydelig sammenheng mellom dommen og fare for at de utgjør noen risiko overfor mindreårige. Faren for at en person som er dømt for bruk eller besittelse av narkotika uten å være under tiltale eller dømt for annen mer alvorlig kriminalitet, skal utgjøre en særskilt fare for mindreårige mener vi ikke er særskilt stor. SKBO kjenner i alle fall ikke til dokumentasjon på denne faren. Det er likevel ikke dermed sagt at denne personen er egnet til å ha oppgaver overfor mindreårige, men det må vi uansett avdekke på andre måter enn ved innhenting av politiattest.

For å tydeliggjøre SKBOs mening om dette særskilte punktet i høringen, kan vi trekke parallellen mellom en spilleavhengig person og en person avhengig av narkotika. Avhengighetsperspektivet kan medføre relativt lik atferd hos de to og gjør begge uegnet til å ha oppgaver overfor mindreårige mens de er avhengige, men sjansen for at en spilleavhengig skal bli tiltalt for eller dømt for det er ikke særlig stor. Den tilleggsstraffen det innebærer at narkotikadommen blir synlig på en begrenset politiattest vil følgelig ikke være rettferdig sett i forhold til den mulige skade begge eventuelt ville kunne utgjøre i møte med mindreårige. Begrunnelsen med å evt. gjøre disse straffebudene synlig inntil 2 år på politiattesten kan heller ikke SKBO gi sin tilslutning til fordi vi mener det er forbrytelsens alvorlighetsgrad og mulige skade tilknyttet mindreårige som må være avgjørende – ikke hvor lenge siden det er forbrytelsen ble begått. Om det er behov for å avdekke nærhet til tidligere avhengighetsproblematikk, må det tas rede på ad andre metoder enn ved innhenting av politiattest, fordi det uansett kun vil avdekke de som er under tiltale eller er dømt for forholdet. SKBO mener her at vi ikke befinner oss i skjæringspunktet mellom det overordnede beskyttelsesbehovet for mindreårige og mulighet for reell rehabilitering til et åpent samfunn med full rett til deltakelse for personer med en tidligere narkotikadom. Her står vi i fare for å tro at vi kan sikre mindreårige mot alt vi ikke liker ved å innhente politiattester samtidig som

vi står i fare for å krenke enkeltmenneskers rett til privatliv uten at de opplysningene vi i så fall innhenter er relevante.

Politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige eller åpnes det nå også for politiattest knyttet til også andre sårbare grupper?

Gjennom hele høringsnotatet knyttes politiattestene opp mot mindreårige, altså en alderbestemt kategori. SKBO støttet tidligere høringen som åpnet for at vi, som en frivillig organisasjon, nå også kan innhente politiattest for våre frivillige som har oppgaver som omfatter mindreårige. Aldersprinsippet fravikes imidlertid i dagens formulering for politiattestene frivillig sektor kan innhente. Frivillig sektor kan i dag innhente politiattest for alle personer som, lønnet eller ulønnet, utfører oppgaver for organisasjonen som innebærer tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige *eller personer med utviklingshemming*. Når det nå gjøres en helhetlig gjennomgang av politiattestene, bør dette kommenteres for å klargjøre om aldersprinsippet skal gjelde over hele linja eller om det muligens åpnes for å gjelde flere særskilte utsatte grupper... som kan være mange, men muligens vanskelig avgrensbare.

12 Enhetlig regulering og 5.5 ressurs hensynet.

Erfaring med innhenting av politiattester i SBKO etter dagens praksis

Det hender fra tid til annen at personer som skal ha dokumenterte oppgaver knyttet til mindreårige gjennom SKBO og som henvender seg til politiet for å få utstedt politiattest, ikke får den eller at det tar uforholdsmessig lang tid (2-4 mnd) å få den tilsendt. Frivillige medarbeidere kan vi vente med å sette i aktiv tjeneste overfor målgruppen før attesten foreligger. Den lange behandlingstiden er særskilt problematisk i ansettelsesprosesser hvor vedkommende er nødt til å inntre i aktiv tjeneste overfor mindreårige før politiattesten foreligger. Mindreårige kan følgelig i en uforholdsmessig lang periode bli eksponert for personer med mulige diskvalifiserende anmerkning på politiattesten, men som likevel velger å søke stillinger hvor slike attester kreves. SKBO mener at praksis rundt utstedelse må forbedres, slik at attestene utstedes umiddelbart til de som har rettslig grunnlag for å innhente denne. Høringsnotatet her berører ressurs hensynet tilknyttet politiattestene i punkt 5.5. SKBO mener at ressurs hensynet ikke kan være relevant for vurderingen av om man trenger politiattester, men at samfunnet må ta den kostnaden som kreves for på en best mulig måte å få avdekket hvilke personer som ikke bør ha oppgaver knyttet til mindreårige. Vi bør følgelig da heller ikke innhente opplysninger vi ikke mener er diskvalifiserende.

Avslutning

SKBO har her forsøkt å beskrive noen av dilemmaene vi står overfor i skjæringspunktet mellom menneskets rett til ikke å få krenket sitt privatliv og nektes fullstendig rehabilitering og mindreåriges krav om beskyttelse fra overgrep til enhver tid. Ved å identifisere hvor vi mener dette skjæringspunktet befinner seg, fremtrer det også tydeligere når voksnes rett til rehabilitering må vike for mindreåriges tryggede rammer. Vi takker for muligheten til å få komme med våre innspill og følger dette viktige arbeidet videre med stor interesse.

Med vennlig hilsen
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo

Generalsekretær Sturla J. Stålsett